

**KŘÍŽOVÁ CESTA
BOLESTÍ REGIONU
OLEŠNICKA**

KŘÍŽOVÁ CESTA BOLESTÍ REGIONU OLEŠNICKA zamýšlení nad dějinami

Jednotlivá zastavení křížové cesty jsou tvořena litými betonovými sloupky zakončenými kovanými kaplicemi doplněnými o symboly Ježíšova utrpení. V kaplicích jsou umístěny reliéfy zobrazující bolesti zdejšího regionu.

Koncept díla vytvořil P. Pavel Lazárek.

Na výběru témat a námětů se podíleli olešnickí farníci.

Projekt k dílu vypracoval Josef Kánský z Olešnice.

Betonové sloupky vyrobil Jiří Večeřa z Bystřeho.

Autorem návrhů a modelů je umělecký kovář Petr Cach z Oldříše.

Reliéfy byly odlity u manželů Hajtmanových z Nového Hradce Králové.

Základní kámen křížové cesty požehnal 27. září 2009

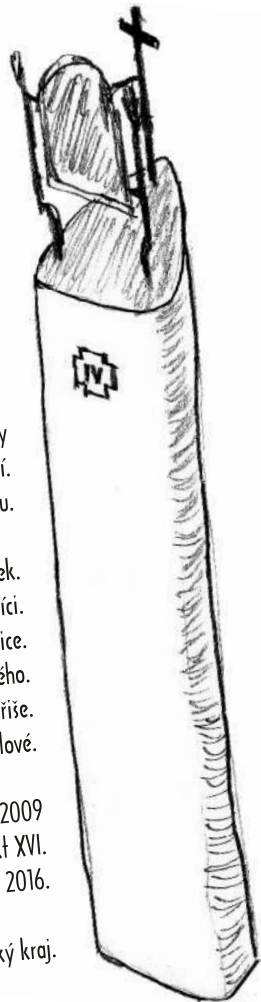
při návštěvě Brna papež Benedikt XVI.

Křížová cesta byla slavnostně posvěcena v pátek 5. srpna 2016.

Jihomoravský kraj

Vznik díla finančně podpořil Jihomoravský kraj.

Křížová cesta bolestí regionu není jen vyjádřením bolestí a ran Kristových, ale také přiblížením skutečnosti, že jeho rány jsou i naše rány, které v dějinách potkávaly a potkávají zdejší lidi i kraj. Proto se zrodila myšlenka křížové cesty jako „výrazu tváře našich místních dějin“.

Cesta začíná u hřbitovního kostela v Olešnici a postupně stoupá malebnou krajinou. Samotná cesta, podél níž jsou zastavení umístěna, se zatáčí a klikatí - vyjadřuje tak podobnost s lidským životem, který bývá skrze bolesti často složitý. Křížová cesta končí symbolicky u rozhledny, aby bylo patrné, že překonané a odpuštěné bolesti dávají člověku možnost podívat se v životě dál a utrpení nahlížené z nadhledu nám může pomoci objevit jeho smysl.

Stojíte tedy před otevřenou kronikou regionu, křížovou cestou i uměleckým dílem.

Děkují všem, kdo se o vznik této křížové cesty jakkoli zasloužili.

Pavel Lazárek, farář

Olešnice je městečko s bezmála tisíciletou historií, první zmínka se váže k roku 1078. Olešnice patří k nejstarším sídlům podhůří Českomoravské vysočiny. V průběhu historie se ani tomuto městečku nevyhnuly historické zvraty, kterými žila celá naše země. Přesto však různé historické události měly konkrétní dopady na osudy lidí žijících v Olešnici, ať už to byly války, epidemie, změny režimu nebo živelné pohromy. O tom vypráví jednotlivá zastavení křížové cesty. A je na nás, abychom se nad dějinami regionu zamysleli a z těchto dějin si vzali poučení.

Zdeněk Peša, starosta

LIDÉ ODCHÁZEJÍ Z REGIONU

JEŽÍŠ SOUZEN

Symbol zastavení tvoří náznak trnové koruny - znamení Kristova odsouzení.

Olešnice bývala významným regionálním centrem. Podhůří Českomoravské vysočiny nedávalo velkou příležitost k obživě v zemědělství, a tak se mnoho jeho obyvatel živilo řemeslem a obchodem. V době průmyslové revoluce však přestalo periferní území Olešnice být schopné uživit všechny své obyvatele, z velké části proto, že se mu - také vlastní vinou olešnických majitelů pozemků - vyhnula výstavba železnice. Už tehdy řada lidí začíná Olešnici opouštět. V závěru 19. století odchází za prací do Ameriky a do Vídně. Po roce 1945 odchází na 150 lidí osídlovat nedaleké území Sudet. S nedostatkem pracovních příležitostí a s ním spojeným odchodem obyvatel se region potýká dodnes. Pro mnohé se stal život na venkově přítěží a hledají jednodušší život s více příležitostmi často domnělými ve městě. Připomeňme, že na počátku 20. století měla Olešnice 2 200 obyvatel, dnes o 500 méně. A v okolních vesnicích je pokles počtu obyvatel ještě výraznější.

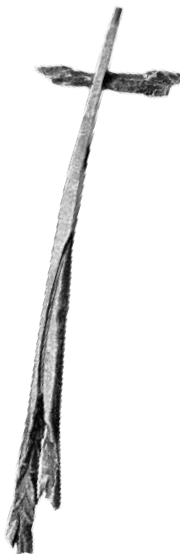
NÁBOŽENSKÁ NESNÁŠENLIVOST

Náboženské války první poloviny 15. století se nevyhnuly ani Olešnicku. Podle pověsti husitská vojska vypálila klášter na „Majdalenec“ poblíž hradu Svojanova a také dřevěný kostel v Olešnici. V 16. století se v Olešnici rozšířilo nejdříve učení českých bratří a následně luteránská víra, ke které se hlásila většina obyvatel. Po bitvě na Bílé hoře byli poddaní nuceni přijmout katolickou víru, a proto někteří tajně prchli za hranice.

V Olešnici a okolí se také našlo dost těch, kteří se přes riziko pronásledování po generace tajně scházeli a ukryvali své náboženské knihy. V polovině 18. století se Olešnice stala centrem působení tajných nekatolíků v kraji, v roce 1781 se dokonce jeden z nich - Řehoř Jakubec - vypravil do Vídně s peticí požadující svobodu vyznání pro evangelíky. Žádost předal přímo do rukou císaře Josefa II., který ještě téhož roku vyhlásil toleranční patent. Tak snad i přičiněním olešnických evangelíků došlo k občanskému zrovnoprávnění jinověrců s katolíky.

JEZIS PŘIJÍMÁ KRÍŽ

Symbolem zastavení je pomalu se přibližující kříž.

EPIDEMIE A NEMOCI

JEŽÍŠ PADÁ POD KŘÍŽEM POPRVÉ

Symbolem zastavení je jednou zalomený kříž.

Nemoci provázejí člověka po celý život. V dřívějších dobách bývaly často i banální nemoci smrtelné. Také těžká manuální práce byla provázena úrazy. Nicméně metlou obyvatel měst i venkova v minulosti byly epidemie, kdy se nakažlivé nemoci šířily a možnosti je zastavit byly velmi omezené. Morové rány středověku se pokoušela místní vrchnost zastavit zákazem stěhování a cestování, dokonce stavěla pro ty, kdo zákaz překročili, šibenice u silnice při nedaleké hranici s Čechami. Přesto se nemoci šířily dál. Z pozdějšího období máme zprávy o tom, že roku 1831 řádila v kraji cholera, které v Olešnici, Crhově a Krtěnově podlehlo přes 70 lidí. Další epidemie cholery se v Olešnici rozšířila za rakousko-pruské války. Tehdy se od nemocných pruských vojáků nakazili i místní obyvatelé a 60 z nich zemřelo.

V novodobých dějinách je zaznamenána epidemie španělské chřipky v letech po první světové válce.

NÁRODNOSTNÍ A ETNICKÁ NESNÁŠENLIVOST

IV

V nedalekém Hodoníně byl v roce 1942 otevřen tzv. cikánský tábor. V katastrofálních podmínkách zde byli nuceně koncentrováni moravští Romové. Dozorčí personál byl tvořen českými protektorátními četníky. Táborem prošlo přes 1300 osob. Následkem nemocí (zejména tyfové epidemie) a špatných životních podmínek v táboře zahynulo 194 dospělých i dětí. Ostatní vězni byli v letech 1942 až 1943 transportováni do Osvětimi, většina tam zahynula. Hromadnému transportu do Osvětimi v srpnu roku 1943 v nastalém zmatku unikla osmiletá romská holčička. Když to správci hodonínského tábora zjistili, nevěděli si s ní rady. V táboře pracovala také 17letá pomocná kuchařka Božena Pochopová. Ta se rozhodla, že holčičku vezme ke svým rodičům do Olešnice, a ti

ji pak ukrývali a starali se o ni až do konce války. Malá Božena Jachová se dostala se svojí rodinou do tábora v srpnu roku 1942 a jako jediná z šesticlenné romské rodiny válku přežila. Milosrdenství a odvaha olešnické rodiny romskou holčičku zachránily.

Z Olešnice byla za války do koncentračního tábora odvečena a válku nepřežila židovská rodina Weisensteinova. Poválečný odsun se nevyhnul ani několika místním Němcům.

JEŽÍŠ POTKÁVÁ SVOJÍ MATKU MARIÍ

Symbolem zastavení je
jméno Ježíšovy matky.

ZTRÁTA IDENTITY

ŠIMON POMÁHÁ JEŽÍŠI NĚST KRÍŽ

Symbolem zastavení je kříž podepřený písmenem S představujícím Šimona z Kyrény.

V 50. letech 20. století zasáhla i místní region nucená kolektivizace zemědělství realizovaná komunistickým režimem. Lidé byli násilím a záměrně přemrštěnými dodávkami nuceni vzdát se hospodaření na vlastní půdě a vstupovat do zemědělských družstev. Znamenalo to narušení rodinného hospodaření a po staletí fungujícího mezigeneračního soužití. Pokřivené sousedské vztahy živěné obavami z toho, kdo o kom co řekne, zahnavy lidi do ulity jejich domácností. Také současnost ukazuje, že s nabytí svobodou neumíme správně naložit a ubíjíme ji konzumem, honbou za penězi a požitky. Je dobře, že v Olešnici žije hodně lidí, kteří si dovedou svobody vážit, není jim lhostejný veřejný život a dokážou žít nejen materialně.

CHUDOBA A OSAMĚLOST

VI

Nedostatek příležitostí k obživě v olešnickém regionu vedl často k chudobě. O staré, chudé a práce neschopné občany se proto už od 19. století starala obec, tehdy prostřednictvím chudinského fondu. V roce 1874 byl otevřen obecní chudobinec v budově nynějšího zdravotního střediska. Na jeho zřízení se podílela nejen obec, ale i řada místních občanů a občanská záložna. V přízemí bylo pro staré a práce neschopné občany bez rodiny upraveno devět místností. V letech 1904-1918 byl v části chudobince i zemský sirotčinec pro až 30 sirotků z Olešnice a okolí. Průvodními jevy chudoby a osamělosti jsou často beznaděj, alkoholismus i sebevraždy (od konce druhé světové války došlo

v Olešnici již k více než 30 sebevraždám). S chudobou a osamělostí se potýká řada obyvatel regionu i v dnešní době. Můžeme se také setkat s mládeží s narušenými rodinnými vazbami

a výchovnými problémy, která je umístěna ve zdejším výchovném ústavu. Město Olešnice se ve spolupráci s oblastní charitou snaží o své osamělé a nemocné starat v domech s pečovatelskou službou a chráněného bydlení.

VERONIKA OTÍRÁ JEŽÍŠÍ TVÁŘ

Symbolem zastavení je rouška směřující vzhůru k Ježíšovi.

Symbolem zastavení je dvakrát zalomený kříž se zdvojeným břevnem - tíha Ježíšova utrpení narůstá.

Požár býval odedávna velkým nebezpečím, často smrtelným, zejména v dobách, kdy bylo velké množství domů dřevěných nebo mělo dřevěné střechy. Olešnici zasáhla série ničivých požárů v 19. století. K nejrozsáhlejšímu došlo 25. července 1827. Tehdy lehla popelem velká část městečka, shořelo 73 domů. Když začal hořet kostel, nechali prý lidé hašení a dali se do pláče. Strop kostela se propadl, věž se zhroutil a zvony rozlily. Velký požár si vyžádal tři lidské životy a vyhořel při něm i pivovar, škola a radnice. Bylo pak nutno postavit nejen nový kostel, ale i všechny domy na náměstí. Další ničivé požáry postihly Olešnici v letech 1841 a 1842, kdy vyhořelo více než 35 domů. Reakcí na další rozsáhlý požár v roce 1873 bylo založení místního sboru dobrovolných hasičů. Generace olešnických hasičů se střídaly a dobrovolní hasiči chrání Olešnici také dnes.

ZÁVIST, POMLUVY A UDAVAČSTVÍ

VIII

Mezi lidské vlastnosti patří bohužel i ty, kterých bychom se rádi zbavili. Každý se setkal s člověkem, ze kterého číší „zájem“ o druhé. Kdyby byl tento zájem upřímný, jistě by nešlo o nic zlého. Pokud se ovšem spojí s vyžíváním se v pomluvách, výmyslech s cílem uškodit, pak už hovoříme o zlém úmyslu. Vrcholem lidské nízkosti je udavačství. Malé duše sklízely udavačskou žei v dobách nesvobody jak za protektorátu, tak také v počátcích komunistického režimu, kdy se na udání na Olešnicku zatýkalo. Často byla

příčinou závist.

Mlynářský dělník Josef Schor se vrátil z koncentračního tábora a namluvil si v Olešnici Lídu Prudkou. Časem začal dostávat anonymní dopisy, ve kterých byla jeho snoubenka pomlouvána. V tomto čase s ní jeho snoubenka otěhotněla a on se pod tlakem psychického vyčerpání oběsil. Přivolaný doktor Josef Habanec se jej snažil oživit, ale marně. Nad jeho smrtí plakal, neboť Schor dokázal přežít těžkou dobu koncentračního tábora, ale pomluvy lidí již neunesl. Pět měsíců po jeho smrti se narodila zdravá holčička Drahomíra.

JERUZALÉMSKÉ ŽENY PLÁČOU NAD JEŽÍŠEM

Symbolem zastavení je slza.

IX

POVODNĚ

JEŽÍŠ PADÁ POD KRÍZEM POTŘETÍ

Symbolem zastavení je
tříkrát zalomený kříž
se ztrojeným břevnem -
tíha Ježíšova utrpení se
stupňuje.

Olešnice leží na soutoku říčky Hodonínky a menšího Veselského potoka. Oba toky byly příčinou povodní. Meandrující koryta navíc člověk napřímil a zatrubnil, meze na poličkách rozoral, kopce zbavil lesů. Od těch dob potkávaly Olešnici povodně o to větší. Snad největší v historické paměti byla povodeň 15. července 2002. Tehdy se Olešnicí, Crhovem a dalšími obcemi v regionu prohnala rozsáhlá blesková povodeň, která za sebou zanechala obrovskou spoušť. Nad Olešnicí se zastavil 14 km vysoký mrak a během několika desítek minut se zde vypršel. Spadlo 170 mm srážek. Voda brala vše, co jí přišlo do cesty, a zaplavila několik desítek domů. Živel si kromě velkých materiálních ztrát vyžádal i dva lidské životy, jeden v Crhově a druhý v Hodoníně u Kunštátu. V roce 2012 byla na památku této události vztýčena nad Olešnicí Boží muka s reliéfy ochránců proti živelným pohromám.

NESVOBODA

X

JEŽÍŠ SLEČEN ZE ŠATIŮ

Období nesvobody, doba nacismu a komunismu, významně zasáhlo i olešnický region. Olešnický rodák plukovník Karel Čápek byl jako jeden z prvních po nástupu Heydricha v roce 1941 popraven jako čelní představitel odbojové skupiny Obrana národa. Za odbojovou činnost byli popraveni i další obyvatelé z regionu. V období největších komunistických represí v padesátých letech byl internován olešnický farář Leopold Benáček. V roce 1953 pak zinscenovala státní bezpečnost v olešnické sokolovně veřejný proces s „kulaky“ - sedláky, kteří se odmítali podřídit kolektivizaci venkova - jako výstrahu všem ostatním. Osm občanů z Kunic, Křtěnova, Ústupu, Crhova a Prosetína bylo

zbaveno občanských práv, odsouzeno k trestům vězení v rozmezí 5 až 20 let, propadl jim veškerý majetek a „měli zákaz pobytu v okrese boskovickém navždy“.

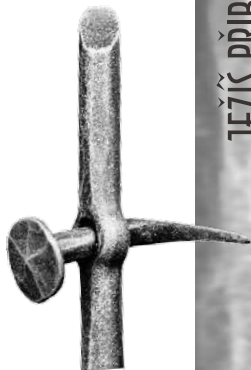
Josef Krejčí z Kunic byl popraven. Rodiny odsouzených byly bez majetku vystěhovány daleko od svých domovů.

Symbolem zastavení je látka odtažovaná pryč - Ježíš je zotuzen, zcela nahý.

Z válečných událostí měla pro Olešnicko patrně nejhorší následky třicetiletá válka, kdy se krajem několikrát přehnalo švédské i císařské vojsko. Průvodními jevy války bylo drancování, epidemie a hladomory. Počet obyvatel tehdy významně klesl, jen v Olešnici byla po válce více než třetina domů neobydlených. V roce 1745 se u obce Ústup odehrála největší bitva v historii regionu, která si vyžádala přes 100 padlých. Rakušané tehdy ve válce o Slezsko porazili část saského vojska. Událost dodnes připomínají Boží muka vystavená mezi Olešnicí a Ústupem. V roce 1866 za prusko-rakouské války byl region okupován vojsky. Osm desítek obětí první a druhé světové války připomíná v Olešnici pomník u základní školy vybudovaný na místě vybombardovaných a vyhořelých domů z května roku 1945. Násilí ale nemá vždy jen podobu válečného konfliktu. Různé formy násilí se objevují v našem okolí a našich vztazích.

Symbolem zastavení jsou hřeby - Ježíšovy ruce a nohy jsou proklány.

NIČENÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Boží stvoření zahrnuje nejen všechny lidi, ale i celou přírodu, která je propůjčena člověku k tomu, aby ji užíval ke svému dobru. Mnohdy se k ní chováme ale spíše jako ke svému majetku a zapomínáme, že Zemi máme jen propůjčenou od svých dětí. V jakém stavu jim ji předáme? Znečišťování vody a ovzduší, produkce odpadů, neúměrná spotřeba, narušování přírodních procesů, rozsáhlá chemizace. Negativních zásahů nebylo uchráněno ani životní prostředí Olešnicka. Společenský pokrok a zvyšující se životní úroveň mají vést k racionálnímu využívání přírody, a ne k jejímu drancování často na úkor příštích generací.

XII

JEŽÍŠ NA KŘÍŽI UMÍRÁ

Symbolem zastavení je Kristus na kříži - utrpení je u konce.

Olešnice byla v době národního obrození místem, kde český jazyk bojoval v nejšířších vrstvách jeho obyvatel s úřední němčinou. Dva významní místní buditelé se zapsali do historie moravského venkova. Byli to farář Jan Pleskač a učitel František Slavíček. Oba stáli u zrodu olešnického divadla, do kterého psal Pleskač dokonce české divadelní hry, zatímco Slavíček skládal hudbu. Byli i u zrodu stálého divadla vybudovaného z bývalé školy pod kostelem sv. Vavřince. Toto divadlo bylo po Brně druhé nejstarší na Moravě. Díky Pleskačovi se zachovaly i pohádky zdejšího kraje, které v roce 1854 mezi farníky sebral. Takto se probouzelo národní uvědomění na Olešnicku.

Symbolem zastavení je prázdný puklý kříž.

SMÍŘENÍ A NADĚJE

XIV

Holubice představuje naději na pokojný život. Dojdeme k němu skrze tři sloupy: víru, naději a lásku. Lze prožít šťastný život bez trápení? Mnohým bolestem lze ale předcházet nebo je léčit třeba prostřednictvím těchto deseti rad papeže Františka pro šťastný život:

1. Žij a nechej žít.
2. Rozdávěj se druhým.
3. Žij poklidně.
4. Nezapomeň si někdy hrát.
5. Prožívej neděli v rodinném kruhu.
6. Pomáhej mladým lidem najít práci.
7. Chraň přírodu.
8. Rychle zapomínej na křivdy.
9. Respektuj ty, kteří smýšlejí jinak.
10. Aktivně usiluj o mír.

JEŽÍŠOVO TĚLO POLOŽENO DO HROBU

Symbolem zastavení je kámen sebraný přímo z pole, na kterém stojí křížová cesta. Kamenem byl totiž zavalen Kristův hrob.

P. Pavel Lazárek při žehnání základního kamene.

Farníci při výstavbě křížové cesty.

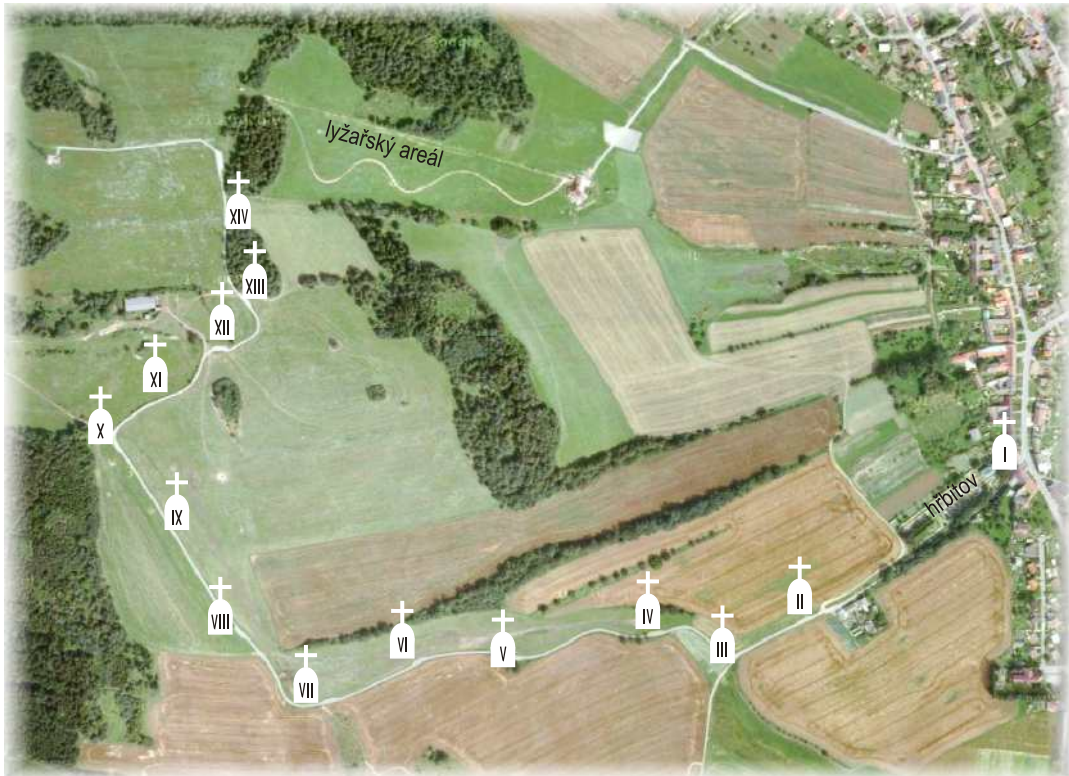

Umelecký kovář Petr Čach při práci.

Farci při výstavbě křížové cesty.

Křížová cesta začíná vedle hřbitovní brány a pokračuje po asfaltové vozovce směrem k nejvyššímu olešnickému vrcholu Kopaniny nad lyžařským areálem.

Vznik této brožury finančně podpořilo Město Olešnice. Společným nákladem vydala Římskokatolická farnost Olešnice na Moravě a Město Olešnice.